

Mange faktorer forklarer udbytteforskelle mellem forsøg og praksis

Kvælstofrestriktioner, management, rettidighed, håndværk, jordpakning, større redskaber, bredere foragre samt mere fokus på maksimering af nettoudbytte, trækker udbyttet målt i hkg nedad.

AF KAJ LUND SØRENSEN

Landskonsulent på Videncentret for Landbrug, Morten Hastrup, afviser Jørn Madsen og Sten Hugo Jensens påstand om, at udbytterne i vårbyg ikke er steget siden 1990.

- Det er rigtigt nok, at der er en tendens til stagnation, og at udbytterne i en periode er steget knap så meget som tidligere, siger han.

Men landskonsulenten er slet ikke enig i at planteforædlingen er gået i stå, og at gamle sorter var bedre end de nye.

- De nye sorter, der kommer på markedet, er derimod bedre, end de gamle, fastslår han.

Tab på 1.000 kroner

- Landsforsøg gennemført i

perioden 2007-2008 viser netop, at det koster meget mere svampemiddel at holde de gamle sorter fri for betydende sygdomsangreb, og på trods af den mere intensive indsats med svampemiddel, kan de gamle sorter ikke matche de nye på udbyttet, siger Morten Hastrup.

Med datidens priser på kemi og en maltbygpris på 165 kroner, var der et tab på 1.000 kroner eller mere pr. hektar ved at dyrke Triumph eller Alexis sammenlignet med Power.

- Dertil kommer, at en sort som Power i dag for længst er overgået af nyere sorter som Quench, Propino, Evergreen, Tamtam, Columbus med flere. Så i dag må vi forvente, at forskellen ville være endnu større, forklarer han.

En procent pr. år

Ifølge Morten Hastrup er der forsat stort potentiale i forædling, og det er vigtigt, at der også i fremtiden forædles sorter, som egner sig til dyrkning under de danske dyrkningsbetingelser.

En DJF-rapport fra 2010, udarbejdet i samarbejde mellem

Aarhus Universitet og Videncentret for Landbrug, viste en udbyttefremgang på cirka en procent pr. år i vinterhvede, som følge af forædling af ny sorter, og han vurderer, at nogenlunde samme tendens vil kunne ses i vårbyg.

Økonomisk nettoudbytte

At der - som det fremgår af tabel 1 side 7 - ikke opnås samme udbyttestigninger i praksis, kan der være en række forklaringer på.

- I dag er der meget mere fokus på maksimering af nettoudbyttet end tidligere.

- I 1980'erne maksimerede man i højere grad udbyttet i hkg med højt input af gødning, planteværn og så videre. Siden er vi blevet klogere. Og der er indsatsfaktorer, som er blevet væsentlig dyrere. Begge dele har betydning for den optimale indsats har flyttet sig.

- Nu handler det i højere grad om det økonomiske nettoudbytte - størst mulig indtjening pr. hektar eller på bedriften. Det kan være en del af forklaringen, fortæller Morten Hastrup.

Håndværksmæssigt fokus

En anden faktor, der har negativ effekt på udbyttet, er kvælstofkvoterne.

- Det betyder selvfølgelig nogle hkg pr. hektar, at der ikke gøres optimalt i dag, forklarer han.

- Men også management og rettidighed spiller ind. Nogle planteavlere har så store arealer, at de ikke får alle opgaver udført i rette tid.

- Det håndværksmæssige fokus er nogle gange trængt lidt i baggrunden, for det skal gå stærkt. Vi ser for eksempel hvert år områder af marker med dårlig fremspiring, pointerer Morten Hastrup. En FarmTest fra 2011 viste, at blandt andet sådybden varierer en del i praksis. Friske landsforsøg fra 2011-2012 viser samtidig, at det koster det op mod fem hkg, hvis man sår bare to til tre cm for dybt.

Jordpakning koster

Når kvælstoffet er begrænset, betyder god udnyttelse af gylle også meget. Betydning af kørsel med tunge maskiner har ifølge Morten Hastrup også negativ effekt på udbyttet. Det viser

Hvor man i 1980'erne maksimerede udbyttet i hkg med højt input af gødning, planteværn med mere, er der i dag meget mere fokus på maksimering af det økonomiske nettoudbytte. Det er ifølge landskonsulent Morten Hastrup en af mange grunde til at udbytterne i en periode ikke er steget så meget.

tre flerårige forsøg med jordpakning, startet i foråret 2010. Kørsel med høje hjullaster giver i disse forsøg en udbyttenedgang på op til 10 hkg pr. hektar, der sandsynligvis primært er forårsaget af en pakning og en æltning af overjorden.

- Det spiller også en rolle, at store maskiner kræver større vendeplads.

- Foragre fylder i nogle marker forholdsvis meget mere end tidligere, og vi ser foragre med misvækst i en del marker. Det betyder selvfølgelig noget for det samlede udbytte, siger Morten Hastrup.

Mere ekstensiv dyrkning

Han peger desuden på en lidt mere ekstensiv dyrkning kan have spillet en rolle under bestemte vilkår.

- I perioder med lave afgrødepriser og relativt høje priser på gødning og planteværn, har det været rigtigt, at ekstensive dyrkningen for at optimere nettoindtægten på bedriften, forklarer han.

Ifølge Morten Hastrup tydede rapporten om stagnerende udbytter i vinterhvede ikke på, at ændringer i planteværnsmidler og brug har haft effekt på udviklingen af vinterhvedeudbytterne, og vurderer at det samme vil være gældende, når det drejer sig om vårbygudbytterne.

- Udbuddet af midler mod skadegørere er blevet mere begrænset, men til gengæld er de oftest mere effektive end de midler, vi havde tidligere. Den positive effekt af især mere effektive fungicider udlignes nogenlunde af den øgede fokus på nettoudbytte, slår han fast.

Potentiale for højere udbytter

Ifølge Morten Hastrup er der stor forskel på landmænd og på, hvad de opnår af udbytte. Han mener, at der er potentiale i at forbedre dyrknings-teknikken på nogle bedrifter, hvis målet er højere udbytter. Ud over den ovenfor nævnte række af håndværksmæssige ting, der kan tages fat på, peger han også på faste kørespor som middel mod jordpakning.

Landskonsulenten har ikke ønsket at gå ind i en diskussion om specifikke resultater på Jørn Madsens bedrift.

kl@effektivtlandbrug.dk
telefon 61 20 96 67

Landdistrikter.dk

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Den Europæiske Landbruksfond
Landbruksministeriet

Den Europæiske Union ved Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af projektet.